

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ
(Ζ΄ ΘΕΡΙΝΟ)**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, την 1^η Σεπτεμβρίου 2025, με την ακόλουθη σύνθεση: Μαρία Αθανασοπούλου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Γεωργία Τζομάκα και Άννα Παπαπαναγιώτου (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Γεράσιμος Σταματάτος και Παναγιώτα Τάγαρη, Πάρεδροι, που μετέχουν με συμβουλευτική γνώμη.

Γραμματέας: Γεωργία Τζένου, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Ευαγγελία Σεραφή, Αντεπίτροπος της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κωλυομένου του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας.

Για να δικάσει: α) την από 20.8.2025 (Α.Β.Δ./21.8.2025) προσφυγή του Αναπτυξιακού Οργανισμού με την επωνυμία «Αναπτυξιακή Εταιρεία Α.Ε. – Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης Νομού» και τον διακριτικό τίτλο «..... Α.Ε.», που εδρεύει στις (οδός), και εκπροσωπείται νόμιμα, ο οποίος παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Νικολάου Μανώλογλου (Α.Μ.) και β) την από 21.8.2025 (Α.Β.Δ./21.8.2025) προσφυγή του Ν.Π.Δ.Δ.-Ο.Τ.Α. με την επωνυμία «Δήμος», που εδρεύει στο (οδός), και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Δήμαρχό του, ο οποίος παραστάθηκε μετά της πληρεξουσίας δικηγόρου Ιωάννας Μπάτζιου (Α.Μ.).

Με τις προσφυγές αυτές ζητείται η ανάκληση της .../2025 Πράξης της Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα

Το Ελληνικό Δημόσιο παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Βασιλικής Παπαλόη.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τους πληρεξουσίου δικηγόρους αμφοτέρων των προσφευγόντων, οι οποίοι ζήτησαν την παραδοχή των αντίστοιχων προσφυγών τους.

Την Αντεπίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία πρότεινε την παραδοχή των προσφυγών ανάκλησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη εξ αποστάσεως, κατ' άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, μέσω της δημόσιας υπηρεσίας e-presence.gov.gr, με την παρουσία των ανωτέρω μελών του.

Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Άννας Παπαπαναγιώτου και

Αφού σκέφτηκε κατά τον νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

1. Με τις ένδικες προσφυγές, για την άσκηση των οποίων ο μεν Δήμος, ως οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, απαλλάσσεται της υποχρέωσης καταβολής παραβόλου (βλ. άρθρα 308 παρ. 3, 335 παρ. 1 και 336 παρ. 1 του ν. 4700/2020), ο δε Αναπτυξιακός Οργανισμός κατέβαλε το νόμιμο παράβολο (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό πληρωμής), όπως οι λόγοι τους αναπτύσσονται με τα από 29.8. και 1.9.2025 υπομνήματα των προσφευγόντων «.....Α.Ε.» και Δήμου, αντίστοιχα, ζητείται η ανάκληση της .../2025 Πράξης της Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα, με την οποία η τελευταία απείχε του ελέγχου νομιμότητας, κρίνοντας ως απαράδεκτη την υποβολή του σχεδίου προγραμματικής σύμβασης μεταξύ των ως άνω Δήμου και Αναπτυξιακού Οργανισμού, με αντικείμενο τη «Διοικητική και Τεχνική Υποστήριξη της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου για τα έτη 2025-2028», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 686.140,85 ευρώ χωρίς ΦΠΑ (850.814,65 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) και χρονικής διάρκειας 44 μηνών, λήγουσας στις 31.12.2028. Κατά την εκφερθείσα κρίση της Επιτρόπου, η σύμβαση αυτή, ως εκ του ταυτοσήμου περιεχομένου της -προεχόντως κατ' αντικείμενο και συμβαλλόμενα μέρη- με άλλη προγενέστερη, κριθείσα αμετακλήτως μη νόμιμη με τη 1502/2024 απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου και, ως εκ τούτου, ουδέποτε συναφθείσα, δεν υποβάλλεται παραδεκτώς για προσυμβατικό έλεγχο, καθόσον τοιαύτη νέα υποβολή συνιστά παράβαση της δεσμευτικότητας που απορρέει από την εν λόγω απόφαση και επάγεται την υπέρβαση από την Υπηρεσία Επιτρόπου της αρμοδιότητάς της.

2. Οι ένδικες προσφυγές ανάκλησης μετ' εννόμου συμφέροντος ασκούνται αντιστοίχως από τον αναθέτοντα την κρίσιμη σύμβαση Δήμο και τον ανάδοχο αναπτυξιακό οργανισμό, παρότι η κρίση της Επιτρόπου περί μη υπαγωγής της ελεγχόμενης σύμβασης στον προσυμβατικό έλεγχο δεν συνεπάγεται αδυναμία υπογραφής του σχεδίου σύμβασης –κατ' αντίθεση προς τα ισχύοντα επί ρητώς αρνητικών ή κατ' αποτέλεσμα διακωλυτικών πράξεων και αποφάσεων-. Τούτο διότι, κατά την αληθή έννοια της διάταξης του άρθρου 328 παρ. 1 του ν. 4700/2020, δεν είναι επιτρεπτή η άσκηση προσφυγής ανάκλησης κατά Πράξεων των Κλιμακίων ή των Επιτρόπων μόνο στην περίπτωση που αποφαίνονται θετικά ως προς τη νομιμότητα της ελεγχθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας και, συνακόλουθα, την υπογραφή του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου σύμβασης. Εκ τούτων έπεται ότι στις

λοιπές περιπτώσεις, της αρνητικής κρίσης ή εκείνης περί αποχής από τον έλεγχο, η άσκηση προσφυγής ανάκλησης κατά της σχετικής Πράξης είναι επιτρεπτή, ειδικώς δε καθόσον το παραδεκτό της άσκησης προσφυγής κατά Πράξης, με την οποία το Κλιμάκιο ή ο Επίτροπος απείχε του ελέγχου, συνέχεται με τη νόμιμη αιτίαση ανατροπής της, προς διασφάλιση της διενέργειας προσυμβατικού ελέγχου, ο οποίος συνιστά θεσμική εγγύηση της τήρησης των αρχών, πλην άλλων, της νομιμότητας, διαφάνειας, ίσης μεταχείρισης, υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού και χρηστής διαχείρισης των δημοσίων πόρων (Ολ ΕλΣυν 262/2024, 1885, 381/2022, ΕλΣυν Τμ. Μείζ. - Επταμ. Σύνθ. 485/2019, 1318/2018).

3. Υπό το φως των ανωτέρω, οι κρινόμενες προσφυγές, οι οποίες ασκήθηκαν εμπροθέσμως, νομοτύπως και εν γένει παραδεκτώς, είναι τυπικά δεκτές, πρέπει δε να συνεξεταστούν για λόγους οικονομίας της ενώπιον του Τμήματος διαδικασίας, ενόψει της πρόδηλης μεταξύ τους συνάφειας, καθώς στρέφονται κατά της ίδιας πράξης (ΕλΣυν Έβδ. Τμ. 555, 106/2025 σκ. 2 κ.ά.), και να ερευνηθούν, περαιτέρω, ως προς τη βασιμότητα των προβαλλόμενων δι' αυτών λόγων.

4. Στο Τμήμα Δεύτερο του ν. 4700/2020 (φ. 127 Α') θεσπίστηκε ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο που ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με το άρθρο 98 παρ. 1 περ. β' του Συντάγματος, πλην άλλων και των προγραμματικών συμβάσεων για τη μελέτη και την εκτέλεση έργων, την εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, εφόσον ο προϋπολογισμός των συμβάσεων αυτών υπερβαίνει τα αντιστοίχως προβλεπόμενα όρια (άρθρο 324 παρ. 4 του ν. 4700/2020). Ο έλεγχος αυτός αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και ιδίως στη διασφάλιση της τήρησης –ανεξαρτήτως των εμπλεκόμενων ιδιωτικών συμφερόντων– του θεσπισθέντος για την υλοποίησή τους νομικού πλαισίου, που οργανώνει και ρυθμίζει το σύστημα κατάρτισής τους, καθώς και των αρρήκτως συνδεδεμένων με το κράτος δικαίου αρχών του ενωσιακού και του εθνικού δικαίου που διέπουν τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (ΕλΣυν Ολ. 565/2025, 1473, 1205/2024, 1384, 1377/2021 κ.ά.). Ταυτόχρονα, όμως, για να μην παρακωλύεται η συμβατική δράση των δημόσιων φορέων με την επί μακρόν διατήρηση αμφισβητήσεων σχετικών με την υπογραφή συμβάσεων, προβλέπεται ότι ο έλεγχος αυτός διενεργείται με ειδική και ταχεία διαδικασία και ολοκληρώνεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη διαβίβαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο του σχετικού φακέλου, επιτρεπομένης μίας μόνο φορές της έκδοσης μη οριστικής απόφασης για τη συμπλήρωση των στοιχείων του φακέλου (άρθρο 326 του ν. 4700/2020). Στο πλαίσιο αυτό, για την εξισορρόπηση μεταξύ της αδήριτης ανάγκης ικανοποίησης του δημοσίου συμφέροντος και της μη παρακώλυσης της συναλλακτικής δράσης των δημόσιων φορέων, της εξυπηρέτησης της ασφάλειας δικαίου

και σταθερότητας των διαμορφούμενων με τον προσυμβατικό έλεγχο πραγματικών και νομικών καταστάσεων και της διασφάλισης της πρακτικής αποτελεσματικότητας του προσυμβατικού ελέγχου, επιβάλλεται η διατύπωση του κανόνα ότι μετά την εκφορά τελειωτικής κρίσης εκ μέρους του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί της νομιμότητας της υποβληθείσας προς έλεγχο διαγωνιστικής διαδικασίας, των επιμέρους σταδίων αυτής και του σχεδίου σύμβασης παράγεται οριστικότητα, ώστε το Κλιμάκιο ή, κατά περίπτωση, ο Επίτροπος να μην μπορούν να επανέλθουν επί της νομιμότητας της αυτής διαδικασίας και των όρων του σχεδίου σύμβασης που έχουν ήδη ελεγχθεί (ΕλΣυν Ολ. 565/2025, 1473/2024, 1384/2021, 2135/2020, πρβλ ΕλΣυν Ολ. πρακτικά 16ης Γεν. Συν/19.9.2012).

5. Η οριστικότητα των ανωτέρω κρίσεων και η εξ αυτής απορρέουσα δέσμευση καλύπτει κάθε νομικό ζήτημα που είχε ανακύψει κατά την εξέταση της νομιμότητας μίας συγκεκριμένης διαδικασίας ανάθεσης και έχει κριθεί κυρίως ή παρεμπιπτόντως, ακόμα και σιωπηρώς, αν η σχετική κρίση ήταν αναγκαία για την ολοκλήρωση του ελέγχου. Τούτο δε, ανεξαρτήτως του εάν κατά την έκδοση της αρχικής πράξης επιφυλάχθηκε πλάνη περί τα πράγματα ή τον νόμο. Άλλωστε, παρά το γεγονός ότι οι κρίσεις που εκφέρονται στο πλαίσιο του προσυμβατικού ελέγχου δεν παράγουν δεδικασμένο, από το προεκτεθέν νομικό πλαίσιο προβλέπεται περιοριστικά ο τρόπος ανατροπής των κρίσεων αυτών ως προς τα ζητήματα τα οποία επιλύουν. Ειδικότερα, με τα άρθρα 328 και 329 του ν. 4700/2020 παρέχεται η δυνατότητα, εντός σύντομης προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών, η άσκηση, μία μόνο φορά, προσφυγής ανάκλησης ενώπιον του αρμοδίου Τμήματος αποκλειστικά και μόνον κατά Πράξεως του Κλιμακίου ή του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίνεται ότι κωλύεται η υπογραφή της ελεγχόμενης σύμβασης (και όχι κατά θετικών Πράξεων των ως άνω οργάνων εκτός αν περιλαμβάνουν όρους που ισοδυναμούν με αρνητικές κρίσεις, πρβλ βλ. ΕλΣυν Ολ. 1885/2022), και, ακολούθως, προσφυγής αναθεώρησης ενώπιον της Ολομέλειας κατά της απόφασης του Τμήματος, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή ανάκλησης, (ΕλΣυν Ολ. 1384/2021, 2135/2020 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία, Τμ. Μείζ. - Επταμ. Συνθ. 3412/2014, 6625/2015). Συνεπώς, δεν υφίσταται νομοθετική πρόβλεψη για την επανάκριση των θετικών Πράξεων των Κλιμακίων και Επιτρόπων και αποφάσεων του Τμήματος επί προσφυγής ανάκλησης, για την ταυτότητα δε του νομικού λόγου και των θετικών κρίσεων επί της νομιμότητας των όρων των οικείων σχεδίων σύμβασης.

6. Σύμφωνα με τις παραδοχές της 2135/2020 απόφασης της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, η οριστικότητα της κρίσης του Κλιμακίου ή του Επιτρόπου επί της νομιμότητας της υπό έλεγχο σύμβασης δεν κωλύει την αναθέτουσα αρχή να επιχειρήσει να συμμορφωθεί με την οριστική αυτή κρίση, να άρει την εντοπισθείσα πλημμέλεια και να υποβάλει παραδεκτώς για προσυμβατικό έλεγχο τον σχετικό φάκελο με όλα τα νεότερα στοιχεία

που κατά την εκτίμησή της θεμελιώνουν τη συμμόρφωσή της με τις ανωτέρω οριστικές κρίσεις. Στην περίπτωση αυτή, ο αρμόδιος σχηματισμός, δεσμευόμενος από την καταστάσα οριστική προηγούμενη κρίση του, ελέγχει κατ' ουσίαν τον βαθμό συμμόρφωσης της αναθέτουσας αρχής προς τις διαπιστωθείσες κατά τον αρχικό έλεγχο πλημμέλειες. Ακολουθώντας, εφόσον θεωρηθεί ότι υπάρχει πλήρης συμμόρφωση, ελέγχει, συντρεχούσης της περιπτώσεως, μη ελεγχθέντα αρχικά από τον αρμόδιο Επίτροπο ή το Κλιμάκιο στάδια της οικείας διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση, εφόσον κρίνει ότι κάποια από τις διαπιστωθείσες πλημμέλειες δεν έχει θεραπευθεί, αποφαινεται ότι κωλύεται εκ νέου η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης. Σε κάθε όμως περίπτωση, η υποβολή φακέλου συμμόρφωσης δεν μπορεί να οδηγήσει σε εκ πλαγίου επανεξέταση της ορθότητας των νομικών κρίσεων που είχαν εξενεχθεί με την αρχική πράξη ή απόφαση επί της νομιμότητας της διαδικασίας ανάθεσης και των όρων του σχεδίου σύμβασης, στον βαθμό που τα ζητήματα αυτά έχουν ήδη κριθεί (ΕλΣυν Ολ. 2135/2020, Έβδ. Τμ. 537/2025, 1377, 1188, 1100, 1054, 894-5, 776, 256/2024, 937/2022).

7. Στο πλαίσιο αυτό, απόφαση του αρμοδίου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίνεται, κατόπιν άσκησης προσφυγής ανάκλησης κατά αρνητικής πράξης Κλιμακίου ή Επιτρόπου, ότι δεν συντρέχουν ορισμένες από τις νομικές πλημμέλειες, που αναδείχθηκαν με την προσβαλλόμενη Πράξη ως διακωλυτικοί της σύναψης της σύμβασης λόγοι, παράγει οριστικότητα, η οποία καλύπτει τους λόγους της προσφυγής οι οποίοι έγιναν δεκτοί, και δεν δύναται να ανατραπεί είτε από το Κλιμάκιο ή τον Επίτροπο κατά την άσκηση του πρωτογενούς ελέγχου επί του νέου σχεδίου σύμβασης που υποβάλλεται ενώπιον του σε συμμόρφωση με τις κρίσεις του Τμήματος. Επίσης η απόφαση αυτή δεν δύναται να ανατραπεί από το Τμήμα κατόπιν άσκησης προσφυγής από τους ενδιαφερόμενους κατά της Πράξης ελέγχου επί του νέου σχεδίου, εφόσον πάντως δεν επέρχεται κάποια μεταβολή ως προς τους όρους της σύμβασης, οι οποίοι κρίθηκαν νόμιμοι κατά τα ανωτέρω. Συναφώς, και σύμφωνα με όλα όσα προηγήθηκαν, σε περίπτωση που η συμμόρφωση με απόφαση που εκδίδεται στο πλαίσιο προσφυγής ανάκλησης ή αναθεώρησης επιβάλλει την επέμβαση σε όρους της σύμβασης, οι οποίοι κρίθηκαν ως μη νόμιμοι, το νέο αυτό σχέδιο σύμβασης παραδεκτώς υποβάλλεται για προσυμβατικό έλεγχο. Κατά τον νέο έλεγχο το Κλιμάκιο ή ο Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ερευνούν αποκλειστικά μόνο τους όρους, οι οποίοι προστέθηκαν ή αντικαταστάθηκαν, σε συμμόρφωση με την ανωτέρω απόφαση του Τμήματος ή της Ολομέλειας, με αποκλειστικό κριτήριο τον βαθμό συμμόρφωσης σ' αυτή, χωρίς να δύνανται να επεκταθούν σε έλεγχο και των λοιπών όρων της σύμβασης, οι οποίοι κρίθηκαν νόμιμοι, ρητά ή σιωπηρά (ΕλΣυν Έβδομο Τμ. 1669/2025).

8. Συνακόλουθα, για λόγους που άπτονται, αφενός, της ασφάλειας δικαίου, της οικονομίας της ελεγκτικής διαδικασίας και της πρακτικής αποτελεσματικότητας του προσυμβατικού ελέγχου, αφετέρου, της υποχρέωσης σεβασμού των αποφάσεων της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, εν προκειμένω της 2135/2020, η οποία με σαφήνεια οριοθέτησε τα περιθώρια ελέγχου των σχεδίων συμβάσεων που καταρτίζονται σε συμμόρφωση με προηγούμενη Πράξη ή απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, και τέλος, της υποχρέωσης συμμόρφωσης στις προηγηθείσες κρίσεις των αρμόδιων δικαστικών σχηματισμών επί της ουσιαστικής νομιμότητας ήδη ελεγχθέντων σχεδίων συμβάσεων, οι ελεγκτικοί σχηματισμοί που επιλαμβάνονται του ελέγχου συμμόρφωσης της αναθέτουσας σε προηγούμενη απόφαση του Τμήματος ή της Ολομέλειας, δεσμεύονται να εφαρμόζουν και να μην αμφισβητούν τις κρίσεις που έχουν προηγηθεί επί της νομιμότητας του ελεγχθέντος σχεδίου σύμβασης και, πολύ περισσότερο, να μην απέχουν του ελέγχου κρίνοντας ως απαράδεκτη αυτή καθ' εαυτή την υποβολή του νέου σχεδίου συμβάσεως. Η εν λόγω δέσμευση απορρέει από το οργανωτικό πλαίσιο του ελέγχου (ν. 4700/2020 και προγενεστέρως ισχύουσες διατάξεις) και τον θεσμικό ρόλο που ο νομοθέτης επιφύλαξε στους δικαστικούς σχηματισμούς, που επιλαμβάνονται κατόπιν άσκησης προσφυγής ανάκλησης και προσφυγής αναθεώρησης, να αποφαινόμενοι επί της νομιμότητας και ορθότητας των Πράξεων των ελεγκτικών σχηματισμών (Κλιμακίου ή Επιτρόπου) και να τις επικυρώνουν ή να τις ανακαλούν, εκφέροντας τον τελικό λόγο επί της ερμηνείας των εφαρμοστέων διατάξεων, της εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών και της ορθής υπαγωγής αυτών στους ως άνω κανόνες. Η δέσμευσή τους αυτή άλλωστε απορρέει από τους ειδικότερους κανόνες δεοντολογίας που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 3 του «Εγχειριδίου Ελέγχου με βάση τα Ελεγκτικά Πρότυπα του Διεθνούς Οργανισμού των Ανωτάτων Ελεγκτικών Θεσμών (INTOSAI)», που εγκρίθηκε με τα Πρακτικά 13ης Γεν. Συν. της 27^{ης}.6.2016 της Ολομέλειας Ελεγκτικού Συνεδρίου και, ιδιαιτέρως, από την υποχρέωση αυτών να μεριμνούν για την προστασία της ανεξαρτησίας και του κύρους του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να υπηρετούν τους σκοπούς του. Η συμμόρφωση εξάλλου των κατώτερων ελεγκτικών σχηματισμών προς αυτές είναι θεμελιώδης για την εύρυθμη λειτουργία της ελεγκτικής ιεραρχίας, που είναι απαραίτητη για τη συνεκτική και ενιαία λειτουργία της ελεγκτικής δραστηριότητας του Δικαστηρίου, ενώ η αμφισβήτησή τους υπονομεύει τη λειτουργική συνοχή και ιεραρχική δομή του συστήματος και πλήττει συνολικά το κύρος και τη θεσμική αξιοπιστία του θεσμοθετηθέντος ελεγκτικού μηχανισμού. Τούτων δοθέντων, ο αρμόδιος Επίτροπος που επιλαμβάνεται του ελέγχου του σχεδίου σύμβασης που καταρτίζεται σε συμμόρφωση με προηγούμενη απόφαση του Τμήματος, δεν επιτρέπεται, καθ' υπέρβαση της αρμοδιότητάς του και κατά παράβαση της δεσμευτικότητας που απορρέει από την

τελευταία, να την αμφισβητεί και να εκφέρει διαφορετική άποψη επί των κριθέντων, αλλά αποτελεί θεσμική του υποχρέωση να διασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή της, προασπίζοντας το κύρος του θεσμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕλΣυν Έβδομο Τμ. 1669/2025). Κατά λογική δε και νομική ακολουθία, ο εν λόγω Επίτροπος δεν δύναται να απέχει του ελέγχου του νέου σχεδίου συμβάσεως που καταρτίστηκε σε συμμόρφωση με προηγούμενη απόφαση του Δικαστηρίου, κρίνοντας απαράδεκτη την επανυποβολή του.

9. Στο άρθρο 100 «Προγραμματικές Συμβάσεις» του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87), όπως ισχύει, ορίζεται ότι «1. α) Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, ..., μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το δημόσιο ή με τους φορείς των παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147), μεμονωμένα ή από κοινού. (...) 2α. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται απαραίτητα το αντικείμενο, ο σκοπός και η διάρκεια της σύμβασης, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, το απαιτούμενο προσωπικό για την κάθε επιμέρους εργασία, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις, ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και η διαδικασία καταβολής τους. Ως «λειτουργικά έξοδα» λογίζονται, ιδίως, οι πάσης φύσεως αμοιβές προσωπικού και οι δαπάνες χρήσης ακινήτων, μηχανημάτων και μέσων. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται απαραίτητα το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της σύμβασης, οι αρμοδιότητές του, καθώς και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους αυτής. β. Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμενος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωση του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο. γ. (...) 3. (...) 6. Εκτός των περιπτώσεων της παρ. 1, οι Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. και οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης μπορούν να συμβάλλονται με τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την υλοποίηση αυτοδιοικητικών αρμοδιοτήτων και την παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες. 7.(...)».

10. Στο άρθρο 12 του ν. 4412/2016 υπό τον τίτλο «Δημόσιες συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα (άρθρο 12 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ορίζεται ότι «1. ... 4. Μία σύμβαση, η οποία συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες που οφείλουν να εκτελούν οι εν λόγω αρχές παρέχονται για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής εξυπηρετεί αποκλειστικά σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία. 5. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού των δραστηριοτήτων που αναφέρεται στην ... περίπτωση γ' της παραγράφου 4, λαμβάνεται υπόψη ο μέσος συνολικός κύκλος εργασιών ή άλλο ενδεδειγμένο μέτρο βάσει δραστηριοτήτων, όπως το κόστος που βαρύνει το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο ή αναθέτουσα αρχή όσον αφορά τις υπηρεσίες, τα αγαθά και τα έργα κατά την τριετία που προηγείται της ανάθεσης της σύμβασης.....»

11. Από τον συνδυασμό των διατάξεων που παρατέθηκαν στις προηγούμενες σκέψεις (9 και 10) συνάγεται ότι οι προγραμματικές συμβάσεις είναι διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με άλλα δημόσια νομικά πρόσωπα. Οι ανωτέρω συμβάσεις, όταν συνάπτονται με σκοπό, διά της συνένωσης των μέσων που διαθέτει ο καθένας από αυτούς, την από κοινού εκτέλεση της δημόσιας αποστολής τους, αποτελούν συμβάσεις οριζόντιας συνεργασίας, οι οποίες εξαιρούνται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147), εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ειδικότερες προϋποθέσεις που τίθενται στη διάταξη του άρθρου 12 του ανωτέρω νόμου, ήτοι (α) με τη σύμβαση να εγκαθιδρύεται ή υλοποιείται συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, (β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής να εξυπηρετεί αποκλειστικά σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και (γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές να εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία. Για τη διασφάλιση του χαρακτήρα της προγραμματικής σύμβασης ως γνήσιας συμφωνίας εγκαθίδρυσης συνεργασίας δημοσίων φορέων, σύμφωνα με την παρ. 2 περ. α' του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, στο ελάχιστο αναγκαίο κατά νόμο περιεχόμενό της περιλαμβάνεται και η αναγραφή του προϋπολογισμού της, ο οποίος, ως εκ του χαρακτήρα της εν λόγω σύμβασης, αφορά στην κάλυψη των αναγκών για την εκπλήρωσή της «λειτουργικών εξόδων». Ως τέτοια λογίζονται «ιδίως, οι πάσης φύσεως αμοιβές προσωπικού και οι δαπάνες χρήσης ακινήτων, μηχανημάτων και μέσων». Για να καθίσταται δε δυνατή

η επαλήθευση ότι οι προβλεπόμενες περιουσιακές μετακινήσεις μεταξύ των φορέων περιορίζονται στο πραγματικό κόστος του συνεργατικού τους εγχειρήματος, για το οποίο καταρτίζεται η σύμβαση, και δεν καταλείπουν περιθώρια κέρδους, που θα συνιστούσε μη προβλεπόμενη και συνεπώς ανεπίτρεπτη αμοιβή ενός εκ των συμβαλλόμενων μερών, καθώς επίσης και ότι η φύση και το ύψος της εκάστοτε δημοσιονομικής επιβάρυνσης είναι εύλογες και η διάθεση των δημοσίων πόρων διενεργείται υπό όρους διαφάνειας, η ως άνω υποχρέωση δεν εξαντλείται στην παράθεση μόνο των αριθμητικών δεδομένων του προϋπολογισμού αλλά απαιτείται αναλυτική τεκμηρίωσή του, με την αναφορά συγκεκριμένων και επαληθεύσιμων στοιχείων, τα οποία ελήφθησαν υπόψη για την κοστολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών (ΕλΣυν Ολ. 1502/2024, πρβλ. ΕλΣυν Τμ. Μείζ-Επτ. Σύνθ. 2769/2011, 855/2017, 1315/2018, 116/2020, Έβδομο Τμ. 1193/2024, 1446/2023).

12. Από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης και από τα γνωστά στο Δικαστήριο από προηγούμενες ενέργειες του, ιδία τις αποφάσεις 1166/2024 του Εβδόμου Τμήματος και 1502/2024 της Ολομελείας, προκύπτουν τα ακόλουθα:

12.1. Με τις αποφάσεις/11.6.2024 της Δημοτικής Επιτροπής και .../13.6.2024 του Διοικητικού Συμβουλίου της Α.Ε., εκδοθείσες σε συνέχεια πρότασης συνεργασίας που υπέβαλε η εταιρεία ανταποκριθείσα σε πρόσκληση του Δήμου, εγκρίθηκε η σύναψη προγραμματικής σύμβασης με αντικείμενο τη «Διοικητική και Τεχνική Υποστήριξη της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου για την εκτέλεση του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου Σιντικής για τα έτη 2024-2028», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 900.390,55 ετών χωρίς ΦΠΑ και χρονικής διάρκειας 55 μηνών, ήτοι από την υπογραφή της έως τις 31.12.2028.

12.2. Ειδικότερα το αντικείμενο του εγκριθέντος σχεδίου προγραμματικής σύμβασης συνίστατο στην παροχή τεχνικής και διοικητικής υποστήριξης στον Δήμο από την αντισυμβαλλόμενη αναπτυξιακή εταιρεία για την κάλυψη της ελλείπουσας τεχνικής επάρκειάς του, με σκοπό την υλοποίηση του Τεχνικού του Προγράμματος των ετών 2024 έως 2028. Συγκεκριμένα, η ΑΕ επρόκειτο να συνδράμει τον Δήμο παρέχοντας (α) τεχνική υποστήριξη (σύνταξη μελετών έργων και τευχών δημοσίου διαγωνισμού ανάθεσης μελετών του Δήμου, διακηρύξεων ή/και τευχών δημοπράτησης δημοσίων διαγωνισμών ανάθεσης έργων, παρακολούθηση, έλεγχο και διοίκηση των μελετών και υπηρεσιών παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των άρθρων 136 έως 199 του Βιβλίου Ι, καθώς και των αντίστοιχων διατάξεων του Βιβλίου ΙΙ του ν. 4412/2016, σύνταξη μελετών και τευχών προμηθειών για την εκτέλεση των οποίων απαιτούνται τεχνικές γνώσεις ή τεχνική εμπειρία, συμμετοχή στα όργανα διενέργειας διαδικασιών σύναψης συμβάσεων και Επιτροπών Παρακολούθησης και Παραλαβής των εν λόγω υπηρεσιών και

προμηθειών) και (β) διοικητική υποστήριξη (διεκπεραίωση της αλληλογραφίας κατά τη δημοπράτηση έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, την καταχώρηση ή επανάληψη διαγωνισμών, καθώς και την κατάρτιση και υπογραφή συμβάσεων για την εκτέλεση έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, μέριμνα για την τήρηση των πάσης φύσεως αρχείων, υποβολή στη συλλογή κάθε είδους δεδομένων για την εκπόνηση μελετών έργων, ανάθεση μελετών και εκπόνηση μελετών των προμηθειών και υπηρεσιών).

12.3. Επιληφθείσα του προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας του ως άνω σχεδίου σύμβασης, η Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα αποφάνθηκε, με τη .../18.7.2024 Πράξη της, ότι κωλύεται η υπογραφή του. Και τούτο, κατά την εκφερθείσα κρίση της, διότι α) η σύμβαση δεν αποτελεί γνήσια προγραμματική αλλά, κατ' ορθό νομικό χαρακτηρισμό, αμφοτεροβαρή εξ επαχθούς αιτίας σύμβαση απευθείας ανάθεσης παροχής υπηρεσιών, συναπτόμενη κατά παράβαση των κατά νόμο διαγωνιστικών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, με επιπλέον συνέπεια την παράνομη έμμεση επιχορήγηση της αναπτυξιακής εταιρείας από τον Δήμο, β) μη νομίμως ανατίθεται έναντι ανταλλάγματος το σύνολο των αρμοδιοτήτων της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών, Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος του Δήμου, καθόσον δεν αποδεικνύεται επαρκώς η έλλειψη τεχνικής επάρκειας αυτού, ώστε να αιτιολογείται η ανάγκη προσφυγής στην επιλεγείσα διαδικασία σύναψης της σύμβασης, γ) η σύμβαση δεν φέρει το ελάχιστο νόμιμο περιεχόμενο, καθόσον στερείται οιασδήποτε αναφοράς στα προς ανάθεση έργα και μελέτες και σε αναλυτικό χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των εργασιών, με συνέπεια να παρίσταται ανατιολόγητος ο προϋπολογισμός της κατά παράβαση των αρχών της διαφάνειας, της οικονομικότητας και της εν γένει χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης· επιπλέον δε οι ρήτρες αντισυμβατικής συμπεριφοράς προβλέπονται αποκλειστικά σε βάρος του Δήμου, δ) δεν διασφαλίζεται, μέσω κατάλληλων κριτηρίων, ότι το απασχολούμενο προσωπικό διαθέτει την απαιτούμενη τεχνογνωσία και εμπειρία, καθώς μόνο κριτήριο αναζήτησης εξωτερικών συνεργατών είναι εκείνο της 5ετούς εμπειρίας. Κατά τούτο επιχειρείται μία έμμεση υποκατάσταση των μονίμων υπαλλήλων του Δήμου στην άσκηση των καθηκόντων τους με την έμμεση πρόσληψη προσωπικού για την κάλυψη οργανικών θέσεων κατά παράβαση του άρθρου 103 Σ και ε) Η διάταξη του άρθρου 45 παρ. 2 του ν. 5043/2023 επιτρέπει την παράταση των συναφθεισών προγραμματικών συμβάσεων, αποκλειστικά για την παροχή διοικητικής υποστήριξης, έως τις 30.6.2024.

12.4. Το Έβδομο Τμήμα, με τη 1166/2024 απόφασή του, απέρριψε την προσφυγή ανάκλησης του Δήμου και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση της Α.Ε., επικυρώνοντας την κρίση της Επιτροπής μόνον, όμως, ως προς έναν εκ των διακωλυτικών της υπογραφής της προγραμματικής σύμβασης λόγων. Συγκεκριμένα έκρινε ότι α) πρόκειται

για γνήσια προγραμματική σύμβαση παροχής εξειδικευμένης τεχνικής και συμβουλευτικής υποστήριξης, β) αποδεικνύονται τόσο η απαιτούμενη τεχνική επάρκεια -και ιδία η εξειδικευμένη εμπειρία και τεχνογνωσία για την ωρίμανση, διαχείριση και παρακολούθηση των υποέργων- της αναπτυξιακής εταιρείας όσο και η έλλειψη τεχνικής επάρκειας του Δήμου για την υλοποίηση του συμβατικού αντικειμένου, γ) στη σύμβαση συμπεριλαμβάνονται και προσδιορίζονται επακριβώς τα προβλεπόμενα «ελάχιστα αναγκαία τυπικά στοιχεία», αφού το αντικείμενό της αφορά στην υποστήριξη της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου για την εκτέλεση του τεχνικού προγράμματός του για τα έτη 2024-2028 και στην εκπόνηση μελετών συγκεκριμένων έργων υποδομής, δηλαδή στην κάλυψη ποσοτικά και ποιοτικά προσδιορισμένης ανάγκης του Δήμου και όχι στην καθολική συνδρομή ή κατ' ουσία υποκατάσταση του προσωπικού ή των αρμοδιοτήτων του από την Α.Ε.. Οι δε προβλεπόμενες περιουσιακές μετακινήσεις μεταξύ των συμβαλλομένων περιορίζονται στην κάλυψη των δαπανών που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση του συμβατικού αντικειμένου και δεν έχουν τον χαρακτήρα ανταλλάγματος για παρεχόμενες στο πλαίσιο της σύμβασης υπηρεσίες, δ) η πρόβλεψη προσφυγής στις ικανότητες εξειδικευμένου έκτακτου προσωπικού δεν αντιβαίνει στο άρθρο 2 παρ. 5 του ν. 4674/2020, ο δε αριθμός των εκτάκτως απασχολούμενων δικαιολογείται από το πλήθος και την εξειδικευμένη φύση των μελετών που απαιτούνται, ε) η αναπτυξιακή εταιρεία δεν επιδιώκει συμφέροντα αντίθετα από εκείνα των μετόχων της Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίοι μετέχουν στα εταιρικά όργανα αποφάσεων και, ως εκ του ποσοστού συμμετοχής τους (97,01%), καθορίζουν τους στρατηγικούς στόχους και λαμβάνουν τις σημαντικές αποφάσεις, στ) η πρόβλεψη, στο άρθρο 10 του σχεδίου σύμβασης, διαδικασίας επιβολής ρητρών σε οιοδήποτε εκ των συμβαλλομένων μερών παραβιάσει τη σύμβαση, ειδικώς δε ως προς τον Δήμο σε περίπτωση παράβασης της υποχρέωσης του για την έγκαιρη καταβολή των οφειλόμενων αμοιβών στο προσωπικό της αναπτυξιακής εταιρείας, δεν αναιρεί την ευθύνη της εταιρείας σε περίπτωση παραβίασης οιοδήποτε άλλου όρου, ζ) η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 45 του ν. 5043/2023 δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω, καθόσον αφορά σε συμβάσεις Δήμων που έχουν συναφθεί κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 4674/2020, ήτοι με αντικείμενο την παροχή υποστήριξης σε Δήμο που δεν διαθέτει την υλικοτεχνική υποδομή για την έκδοση οικοδομικών αδειών, και η) ο υπολογισμός του συμβατικού τιμήματος είναι νόμιμος και σύμφωνος με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και της οικονομικότητας, στον βαθμό που το συνολικό κόστος, πέραν του ότι αφορά αποκλειστικά στις αμοιβές του προσωπικού και στα λειτουργικά έξοδα της εταιρείας κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης, συσχετίζεται με αντίστοιχο αναλυτικό χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των παρεχόμενων υπηρεσιών ανά έργο και

επιμερίζεται ανάλογα με τον προεκτιμώμενο κατά περίπτωση χρόνο απασχόλησης των στελεχών της ομάδας έργου, σε σχετικούς πίνακες δε, αναφέρονται αναλυτικά και ανά υποέργο ο αριθμός απασχολούμενων, τα καθήκοντά τους και η εμπειρία τους, οι ανθρωπομήνες απασχόλησης οι προεκτιμήσεις αμοιβών και το κόστος άμεσων και έμμεσων δαπανών. Ο προϋπολογισμός, όμως, δεν παρίσταται αιτιολογημένος κατά το μέρος που αφορά στις έμμεσες δαπάνες, καθόσον για τον υπολογισμό τους εφαρμόζεται σταθερός συντελεστής 20% επί των άμεσων δαπανών αμοιβής του προσωπικού της Ομάδας Έργου που θα απασχοληθεί για την υλοποίηση των ανατιθέμενων στην ΑΕ υπηρεσιών, πλημμέλεια, που ως ουσιώδης, κωλύει την υπογραφή της κρίσιμης σύμβασης.

12.5. Η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την 1205/2024 απόφασή της επί της προσφυγής αναθεώρησης της Α.Ε., επικύρωσε την κρίση του Τμήματος και αποφάνθηκε ότι συντρέχει έλλειψη τεκμηρίωσης των έμμεσων λειτουργικών δαπανών και σύνδεσή τους κατά τρόπο ειδικό με την υλοποίηση του αντικειμένου της κρίσιμης προγραμματικής σύμβασης.

12.6. Κατόπιν τούτων και στο πλαίσιο συμμόρφωσης προς την ως άνω απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου, ο μεν Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων και Υποδομών του Δήμου, με το Δ.Υ./7.4.2025 έγγραφό του, βεβαίωσε την έλλειψη της απαιτούμενης τεχνικής επάρκειας του Δήμου για την υλοποίηση του Τεχνικού του Προγράμματος των ετών 2025-2028, ο δε Δήμαρχος απηύθυνε στην Α.Ε. πρόσκληση (αριθμ. πρωτ./9.5.2025) υποβολής πρότασης συνεργασίας για τη σύναψη προγραμματικής σύμβασης με τα διαλαμβανόμενα στα Παραρτήματα Α και Β αντικείμενο και χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης αντίστοιχα. Η Α.Ε., ανταποκριθείσα θετικά, υπέβαλε πρόταση με το/26.5.2025 έγγραφο του Προϊσταμένου της Τεχνικής Υπηρεσίας της, και ακολούθως εκδόθηκε η/6.6.2025 απόφαση της Δημοτικής Επιτροπής, με την οποία εγκρίθηκε η ελεγχόμενη προγραμματική σύμβαση και οι όροι αυτής. Τέλος, το οικείο σχέδιο σύμβασης υποβλήθηκε για έλεγχο νομιμότητας στην Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα και επ' αυτού εκδόθηκε η προσβαλλόμενη με τις συνεξεταζόμενες προσφυγές .../2025 Πράξη αποχής από τον έλεγχο, ως εκ της απαραδέκτου υποβολής.

12.7. Συναφώς σημειώνεται ότι από την επισκόπηση του κρίσιμου νέου σχεδίου σύμβασης καθίσταται εμφανής η, σε σχέση με το -κατά τα προεκτεθέντα υποβληθέν- αρχικό σχέδιο, τροποποίηση της διάρκειάς της, η οποία άρχεται από του έτους 2025 και εξικνείται έως τις 31.12.2028, καθώς και του προϋπολογισμού της στο ποσό των 686.140,85 ευρώ χωρίς ΦΠΑ, ήτοι 850.814,65 ευρώ με ΦΠΑ. Περαιτέρω, φαίνεται να επαναπροσδιορίστηκαν τα ποσά των άμεσων λειτουργικών δαπανών (με την αφαίρεση ποσών που αντιστοιχούν στην απασχόληση προσωπικού)

καθώς και των έμμεσων δαπανών, με βάση το εγκριθέν με την .../29.4.2025 απόφαση του ΔΣ τηςΑ.Ε. πλαίσιο εφαρμογής προγραμματικών συμβάσεων. Τέλος, συμπεριλαμβάνεται Παράρτημα Β' με τεκμηρίωση του προϋπολογισμού των λειτουργικών δαπανών της σύμβασης και, πλην άλλων, μειωμένο συντελεστή έμμεσων δαπανών.

13. Με δεδομένα αυτά και σύμφωνα με τις νομικές σκέψεις που προηγήθηκαν, το Δικαστήριο κρίνει ότι, εφόσον ο Δήμος, στο πλαίσιο της συμμόρφωσής του με την 1502/2024 απόφαση της Β' Ελάσσονος Ολομέλειας για την άρση των πλημμελειών που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο του αρχικού σχεδίου προγραμματικής σύμβασης, κατήρτισε -επαναλαμβάνοντας τη νόμιμη διαδικασία- ένα νέο, τροποποιημένο σχέδιο σύμβασης, στο οποίο χρησιμοποιείται διαφορετική μέθοδος υπολογισμού του κόστους της και καταστρώνεται διαφορετικός προϋπολογισμός για την υλοποίησή της, και το υπέβαλε -μετά των νεότερων εκείνων στοιχείων που θεμελιώνουν τη συμμόρφωσή του- ενώπιον της αρμοδίας Επιτροπής για την άσκηση προσυμβατικού ελέγχου, η τελευταία μη νομίμως απείχε του ελέγχου, κρίνοντας εσφαλμένα ως απαράδεκτη την εν λόγω υποβολή. Αντιθέτως, δεσμευόμενη από τις οριστικές κρίσεις των 1166/2024 και 1502/2024 αποφάσεων του Δικαστηρίου ως προς τη συνδρομή των αναγκαίων προϋποθέσεων σύναψης της προγραμματικής σύμβασης και τη νομιμότητα των διαλαμβανόμενων σ' αυτήν όρων, η Επιτροπή όφειλε, καταφάσκοντας την παραδεκτή υποβολή του νέου σχεδίου, να ελέγξει κατ' ουσίαν τον βαθμό συμμόρφωσης του αναθέτοντος Δήμου δια της άρσεως των διαπιστωθεισών κατά τον αρχικό έλεγχο πλημμελειών.

14. Κατ' ακολουθίαν, πρέπει οι συνεκδικαζόμενες προσφυγές ανάκλησης να γίνουν δεκτές, να ανακληθεί η προσβαλλόμενη .../2025 Πράξη της Επιτροπής του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα και να αναπεμφθεί το σχέδιο της κρίσιμης προγραμματικής σύμβασης μετά του φακέλου της διαδικασίας ανάθεσής της στην ίδια αυτή Επιτροπή, προκειμένου να διενεργήσει τον κατά νόμο προσυμβατικό έλεγχο. Ακολούθως, πρέπει να αποδοθεί στην προσφεύγουσα «..... Α.Ε. – Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης Νομού» με διακριτικό τίτλο «..... Α.Ε.» το παράβολο που κατέβαλε για την άσκηση της προσφυγής της (άρθρα 310 παρ. 1 και 336 του ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Συνεκδικάζει τις από 20.8.2025 (Α.Β.Δ/21.8.2025) και από 21.8.2025 (Α.Β.Δ./21.8.2025) προσφυγές ανάκλησης του Αναπτυξιακού Οργανισμού με τον δ.τ. «..... Α.Ε.» και του Δήμου, αντίστοιχα.

Δέχεται αυτές.

Ανακαλεί τη/2025 Πράξη της Επιτροπής του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα

Αναπέμπει το σχέδιο της ελεγχόμενης σύμβασης στην ως άνω Επίτροπο προς άσκηση ελέγχου νομιμότητας κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου στην προσφεύγουσα «..... Α.Ε.».

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 3 Σεπτεμβρίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΑΝΝΑ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΖΕΝΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, την 1^η Οκτωβρίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΖΕΝΟΥ